

Turistično društvo Podgorci

Avtorja predstavljata Turistično društvo Podgorci, ki deluje kot neprofitna organizacija že več kot 43 let. V prispevku je predstavljeno njeno uresničevanje poslanstva na področju urejanja kraja, združevanja krajanov ob njihovem druženju, hkrati pa društvo zagotavlja razmere, da ostajajo mnogi člani društvu predani tudi, ko se iz različnih razlogov preselijo drugam. V prispevku predstavljamo odmevnejše projekte za prepoznavnost kraja in občine, predvsem »Praznik vina in domačih jedi« z ocenjevanjem vin in s promocijo »Slovenskega vinskega kozarca«. Sodelujejo z mnogimi, ki podpirajo njihove aktivnosti, saj se le-te izvajajo v splošno družbeno korist.

Uvod

Turistično društvo Podgorci je društvo, ki deluje kot neprofitna (nepridobitna ali nedobičkonosna) organizacija. Ustanovljeno je bilo na pobudo krajanov in širšega okolja. Sčasoma se je pokazalo, da je dejavnost društva zelo dragocena zaradi neposrednega vpliva na življenje in delo krajanov ter družbene koristi na področju skrbi za urejenost Krajevne skupnosti Podgorci in prepoznavnosti Podgorcev v širšem slovenskem in celo mednarodnem okolju. Turistično društvo Podgorci je s svojo dejavnostjo povezovalo tudi druge organizacije in društva na območju krajevne skupnosti in s tem krepilo uveljavljanje vrednot, kot so pridobivanje novih znanj, strokovnost, prostovoljstvo in dobrodelnost. Turistično društvo je bilo ves čas na voljo KS Podgorci za doseganje širših ciljev, zelo pogosto pa se je ponudilo kot povezovalac interesov krajevnih in občinskih dejavnikov, ki so poskušali uresničevati podobne interese.

Društvo se je s svojim več kot triinštiridesetletnim delovanjem umestilo med krajevne in občinske organizacije, brez katerih ne zmore tudi današnja sodobna družba. V svojem kraju so pripomogli k doseganju splošnega družbenega in javnega interesa, skozi to so uresničevali društveni interes in pričakovanja članov. Lahko rečemo, da je društvo skozi svoje poslanstvo uresničevalo tudi tiste cilje, ki jih za to ustanovljene družbene institucije niso uspele ali znale uresničiti. Poleg tega je društvo znalo prevzeti del bremena pri urejanju okolja, vzgoje mladih za čisto okolje, krepitvi odnosa do ljudskih običajev, skrbi za pomen kulture pitja in ohranjanja značilne krajevne kulinarike. Vse to lahko ocenimo kot izjemen prispevek v prizadevanjih za javno dobro in splošen družbeni razvoj kraja in občine. Družbeno okolje je prepoznalo ambicije društva in se odzvalo z zagotavljanjem dela materialnih sredstev za njihovo delovanje in s splošnim priznanjem dosežkov in njihovega dela v lokalnem okolju.

Društvo je bilo od vsega začetka pri uresničevanju svojega poslanstva umeščeno v okvire neprofitnega dela in prostovoljnega angažiranja kot poti do osrednjega cilja. Še več, v društvu so vzpostavili prijateljske odnose med člani, ki so jih uspešno krepili iz aktivnosti v aktivnost. V društvu se je v štiridesetih letih delovanja zvrstilo preko dvesto članov. Nekateri člani so društvu ostali zvesti vseh triinštirideset let, nekateri pa so se zaradi delovnih obveznosti, šolanja, selitve ali poroke za nekaj časa umaknili, vendar so ves čas podpirali delovanje društva.

Društvo je skozi uresničevanje vseh nalog, tudi tako velikega projekta, kot je »Praznik vina in domačih jedi«, znalo najti ravnovesje med svojim društvenim poslanstvom in ekonomsko logiko poslovanja. V organizacijskem smislu so spretno usklajevali načine delovanja, sredstva in potenciale, ki so jih vključevali v izvedbo posameznih projektov. V pripravi in izvedbi posameznih nalog so se srečavali z delovanjem tržnih zakonitosti, s potrebo po spoštovanju državnih predpisov in z upoštevanjem pričakovanj civilne družbe. Danes lahko ocenimo, da društvo

¹ Miran Fišer, prof., Zgodovinsko društvo Ormož.
Natalija Volmut, Turistično društvo Podgorci.

bogatijo lastnosti, kot so dinamičnost, prilagodljivost, iznajdljivost in sposobnost ukrepanja v nepredvidljivih situacijah.

Na podlagi zapsanega upravičeno trdimo, da je društvo izjemno ustvarjalen in nepogrešljiv del življenja in dela Krajevne skupnosti Podgorci, saj zagotavlja široko paleto pričakovanih lokalne skupnosti tako na področju osnovne dejavnosti kakor tudi pri dopolnjevanju ciljev, katerih nosilci so podgorski vrtec, šola, društva in organizacije ali celo delovne organizacije.

Podgorci

Podgorci so zrasli na robu Slovenskih goric, kjer so griči ravno prav visoki, pobočja pa ne preveč strma, da so lahko skromni, a dela voljni ljudje zgradili domačije, cerkev, šolo s telovadnico, otroški vrtec, kulturni dom... Zdi se, da so vse to zgradili ravno ob pravem času; cerkev sv. Lenarta 1519. leta, šola 1818., čeprav so imeli pouk že 1805. leta. Z večanjem kraja so se rodile vedno nove ideje in potreba po ureditvi kraja in vsega, kar bogati bivalno okolje. Podgorčani so se odločili urediti kraj zase in v ponos širše skupnosti. Z veliko mero osebne angažiranosti so se organizirali in poskrbeli za urejenost in lepši izgled svojega kraja. Sčasoma so iz svojega okolja skoraj popolnoma izrinili divjo akacijo, uredili okolico otroškega vrta; poskrbeli so za vaške koše in uredili odlagališče smeti, obnovili dotrajano dvorano prosvetnega društva in jo primerno opremili za vse prireditve. S tem so v kraj pripeljali odmevne družabne in kulturne prireditve, ki so še danes v ponos krajanom, hkrati pa pustijo izjemen vtis o kraju in Prlekiji.²

V Krajevni skupnosti Podgorci, ki se razprostira na površini 17,78 km², so vasi Bresnica, Cvetkovci, Osluševci, Preclava, Ritmerk in Strjanci z nekaj več kot 1592 prebivalci.³

Prizadevni Podgorčani so se sredi sedemdesetih let prejšnjega stoletja odločili opozoriti na bogastvo vinske trte, zato so predstavili kmečka opravila, še posebej opravila v vinogradu (negovanje vinske trte), pripravili

Družabna prireditev ob odprtju urejenega parka ob spomeniku NOB v Podgorcih, arhiv društva.

so tudi razstavo tradicionalnih kmečkih jedi, vse to združeno v eni prireditvi »Praznik vina in domačih jedi« v Podgorcih. Uspehi, ki so sledili, so temeljili na odločitvi, da v aktivnosti vključijo izjemno širok krog sodelavcev z ocenjevanjem vin, kar je postalo del podgorske tradicije, katere del so želeli postati tudi večji in manjši zasebni pridelovalci odličnih vin. S člani Društva vinogradnikov Jeruzalem⁴ so izdelali celovit

Turistično društvo Podgorci vlaga veliko naporov v ohranjanje ljudskega izročila, arhiv društva.

² Marta Bombek, Podgorci 1991.

³ Občina Ormož, 2002.

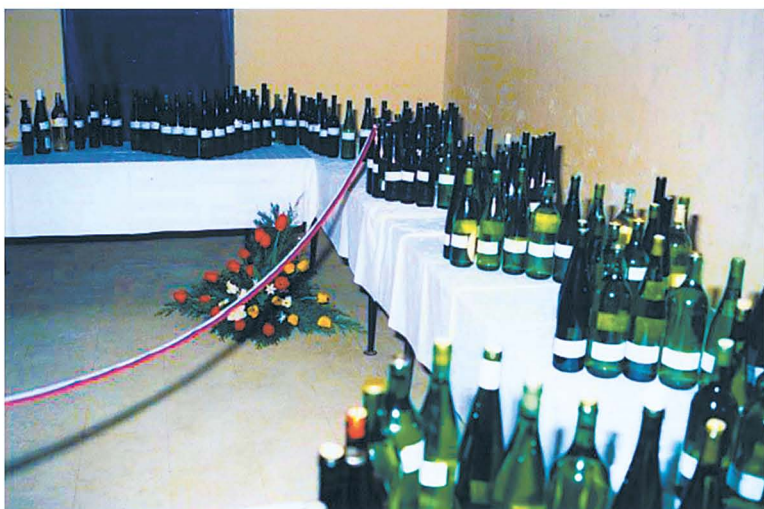
⁴ Društvo vinogradnikov Ljutomersko-Ormoških goric Jeruzalem, v nadaljevanju Društvo vinogradnikov Jeruzalem

sistem izpopolnjevanja in krepitev znanj kakovostnega dela v vinogradih in pri negovanju vin. Skupaj z odličnimi strokovnjaki so skozi izpopolnjevanje dvignili kvaliteto vina v celotnem vinorodnem okolišu, pa tudi zunaj kraja.

Turistično društvo Podgorci

Željo po organizirani in načrtni skrbi za urejeno okolje in prepoznavnost so krajanje Podgorcev najprej uresničevali skozi dejavnost v Telovadnem društvu (TVD) Partizan, kjer so imeli odbor za turizem. Z marljivim in odločnim delom so se člani Turističnega društva Podgorci uveljavili na področju urejanja in varovanja okolja ter naravnih znamenitosti kraja, aktivno so delali pri pospeševanju razvoja turizma in skrbeli za vsebinsko utemeljene in dobro organizirane akcije na področju ohranjanja kulture. V svojem področju delovanja je bilo društvo prvo turistično društvo v Občini Ormož, z leti pa so se z idejami, delavnostjo in dosežki uveljavili in postali zgled drugim društvom v občini. Sčasoma so svoje delovanje razširili in se angažirali tudi pri urejanju in varovanju okolja z negovanjem tradicije košnje trave na star način, udeleževali so se tudi prikaza tradicionalnih veččin na prireditvi pod ptujskim gradom. Uspešno delo na področju skrbi za lepo in urejeno okolje je društvo vzpodbudilo k sestavi odbora za okolje. Ta je nato obiskoval domačije in se navduševal nad njihovo urejenostjo, ob koncu pa ocenil in nagradil najlepše urejene hiše ter domačije. Tiste, ki so več let zapovrstjo posebej izstopale, je uvrstil tudi v natečaj za zlato vrtnico.

Člani društva so zavzeto sodelovali na področju krepitev turizma, se udeleževali strokovnih ekskurzij, se vključevali v turistično ponudbo in se usposabljali za pravilno predstavljanje etnoloških znamenitosti kraja obiskovalcem. Poleg tega je društvo spodbujalo folklorno skupino in ljudske pevke za nastopanje doma in v tujini, s kurenti so obiskovali vse slovenske pustne prireditve in potovali tudi v tujino. Da kulturna dediščina ne bi odšla v pozabo, so člani društva posneli različne delovne običaje, kot so: trganje koruze in spravilo na star način, peko kruha po ljudskem izročilu in košnjo trave na star način. V celoti so postavili »na noge« organizirano skrb za vinsko trto v sklopu prireditve »Vincekovanje« in vrsto let promovirali »Vinsko turistično cesto 14«, ponudnike domačih dobrot in vina, sodelovali pa so tudi z organizatorji ormoškega martinovanja. Domislili so se tudi novosti, na martinovanju v Ormožu so organizirali namreč ocenjevanje mladih vin, ki se je obdržalo do današnjih dni. Pri tem ocenjevanju so posebej poudarili svetovanje vinogradnikom za pravočasno ukrepanje za odpravo morebitnih težav, do katerih lahko pride med negovanjem mošta.

Vzorci ocenjenih vin na prireditvi »Praznik vina in domačih jedi«, arhiv društva.

Članek o »Vincekovanju« v časopisu Delo, arhiv društva.

Turistično društvo Podgorci je svojo dejavnost z leti krepilo in dopolnjevalo z zabavnimi in rekreativnimi dejavnostmi, tudi na področju ohranjanja kulturne dediščine. Najprepoznavnejši so postali po prizadevanjih, ki so jih je vlagali v prireditev »Praznik vina«, ki so ji z leti dodali še »domače jedi«. Osrednji del prireditve je bil povezan z ocenjevanjem vina, ki so ga začeli že daljnega 1977. leta, da bi opozorili na skrb za kakovost vina. Čez deset let se je Turistično društvo Podgorci povežalo z Društvom vinogradnikov Jeruzalem. Povabili so še več vinskih strokovnjakov in na ocenjevanjih povečali število vzorcev vin. Poleg ocenjevanja vina so izpeljali še slovesno podelitev priznanj z degustacijo ocenjenih vin in pripravili družabni večer z glasbeno prireditvijo, na kateri so nastopili znani pevci in ansambli.

Skrbno in z željo, da delovni elan članov društva, njihova dobra volja in tradicija ne zamrejo, so člani društva vedno znova znali in hoteli svojim sokrajanom in obiskovalcem pripraviti veliko prijetnih in nepozabnih trenutkov; vinogradnikom, ki so oddali vzorce vina v ocenjevanje, pa veliko novih spoznanj na strokovnem področju in krepitev osebnega zadovoljstva v potrditev, da letoletno delo v vinogradu in med kletarjenjem ni bilo zaman.

Marta Bombek in Martin Kukovec na prireditvi »Praznik vina in domačih jedi«, arhiv društva.

Turistično društvo Podgorci je znalo na prireditvi »Praznik vina in domačih jedi« privabiti goste od blizu in daleč, arhiv društva.

Organiziranost TD Podgorci

Organiziranost društva temelji na iskrenem prostovoljnem združevanju, saj člane povezuje veliko skupnih interesov, od potrebe po življenju v urejenem in v širši okolici znanem kraju do udeleževanja v atraktivnih in za skupnost potrebnih aktivnosti. Tako kot v vseh društvih tistega časa, je bil tudi v Turističnem društvu Podgorci najvišji organ društva zbor članov, ki je skupaj s člani društva na podlagi svojih interesov in finančnih zmožnosti oblikoval program dela. Ne glede na formalno ureditev društva, je bila organizacija zastavljena tako, da je omogočala izvedbo temeljnih nalog in dovoljevala dopolnjevanje z nalogami s področja organizacije izobraževalnih oblik dela, zabavnih in kulturnih prireditev, skrb za okolje, negovanje folklornega izročila, izletov idr. Poslanstvo, ki ga je s tem društvo uresničevalo, so opredelili v statutu kot temeljnem splošnem aktu društva. Upravni odbor društva je tako po svoji sestavi kot tudi po načinu delovanja prispeval k ugledu in spoštovanju članov. Izjemno visoko stopnjo ugleda so dosegli pri organih Krajevne skupnosti Podgorci, pa tudi pri zunanjih partnerjih, ki so se vključevali v pripravo večjih projektov, kot je »Praznik vina in domačih jedi«, in vseh spremljajočih vsebin. Izjemno pomembno je poudariti, da so v vodstvu društva odgovorno in celovito pripravili zamisel posameznih projektov in skrbeli za uvajanje novih idej, ki jih je prispeval nestor društva Frančišek Lah. Spretno so usklajevali delovanje članov in zunanjih partnerjev ter priprave jasne slike razpoložljivih sredstev, tako

človeških, materialnih in tudi finančnih za sprejem posameznih odločitev. Zavedali so se, da bi vsak spodrseljaj ali korak v neželjeno smer utegnil ogroziti obstoj ali pa povzročiti zaostanek v razvoju društva.

Lahko bi rekli, da je organizacija Turističnega društva Podgorci omogočala celovit proces načrtovanja, od zamisli do izvedbe projektov. Pri tem je bila organiziranost delovanja takšna, da so ga člani društva in krajani živeli vsakodnevno in je posegalo na vsa področja življenja lokalne skupnosti. Pri izpolnjevanju dnevnih ciljev so se v društvu znali dobro organizirati, uskladiti posamezne naloge in najti prave poti za vzpodbudo članov in sodelujočih partnerjev.

Dr. Jože Bešvir in Frančišek Lah na prireditvi »Praznik vina in domačih jedi« v Podgorcih, arhiv društva.

Pokali, amfore in priznanja, ki so jih na prireditvi »Praznik vina in domačih jedi«, podeljevali vinogradnikom, arhiv društva.

Turističnemu društvu Podgorci so v 43 letih delovanja predsedovali: od 1976 do začetka 1994 Franc Sladnjak, od 1994 do marca 1997 in od 2004 do 2008 Martin Kukovec, od 1997 do februarja 2004 Frančišek Lah, od leta 2008 je predsednica Turističnega društva Podgorci Natalija Volmut.

Načrtovanje in vodenje dela v TD Podgorci

Vodstvo društva se je organiziralo kot učinkovit delovni tim, ki je poznal poslanstvo društva, imel jasno vizijo, izdeloval ambiciozne in članom zanimive programe dela. Zagotovili so tudi, da se bodo vključili v skupne krajevne in tudi občinske projekte. Za prepoznavnost kraja Podgorci je Turistično društvo izdalo zloženko, ki jo je olepšal domačin Slavko Prejac, in tako tudi z oblikovnimi potezami pomagal obiskovalcem Podgorcev in okolice k lažji orientaciji.

Motiviranje za delo v TD Podgorci

Pred slehernim vodstvom društva in organizacije, ki deluje na prostovoljni in neprofitni bazi, je izjemno odgovorna naloga na področju motiviranja članov, še posebej v časih, ko je vse več podjetniške miselnosti in se zdi, da je denarna nagrada edini motivator za delo. Na tem področju se je vodstvo izkazalo z izbiro poti, ki potrjuje prisotnost tudi drugih elementov motiviranja za delo v razmerah, ko vodstvo posluje razvidno in zagotavlja enako spoštljiv odnos do vseh članov. Tako je društvo pri vključevanju domačinov v aktivnosti na področju skrbi za urejeno okolje in večje prepoznavnosti Podgorcev v širšem okolju doseglo, da so člani svojo vlogo v društvu videli tudi kot svojo potrebo, kar se je izkazalo za izjemno dobro motivacijsko potezo. Prav tako so člani društva svoje delo pri varovanju naravnih in drugih znamenitosti kraja ponotranjili kot lasten prispevek pri ohranjanju kulturnega izročila. Pri tem je bila vzpostavljena izjemno visoka stopnja sprejemanja dela društva v lokalnem okolju, ki je videlo in cenilo skupne koristi. Izjemno odmevne so bile akcije odbora za okolje pri ocenjevanju urejenosti kraja, saj so člani odbora v tem videli dodatno motivacijo za urejenost hiš in kmečkih domov (najboljše so umestili v natečaj za zlato vrtnico).

Društvo je v svojih programih omogočalo članom uresničevanje pričakovanj in uresničitve njihove vloge na področju turistične dejavnosti (organiziranje strokovnih ekskurzij), članom je veliko pomenila podpora društva pri nastopih s folklorno skupino, obiskovanje pustnih prireditev, družabni večeri z znanimi ansambli in pevci) ipd. Vsa minula desetletja so vsi skupaj zavestno skrbeli, da delovni polet članov Turističnega društva Podgorci, dobra volja in tradicija v Podgorcih ne zamrejo. Iz leta v leto so pritrjevali potrebi in želji članov in krajanov po ohranitvi tradicionalnih prireditev tudi zato, ker so vedeli, da so s prireditvami zgradili velik ugled svojega društva, ki se je kazal skozi podporo pokroviteljev in sponzorjev.

Turistično društvo Podgorci je za uresničevanje svojega poslanstva prejelo vrsto izjemnih priznanj, med njimi plaketo Občine Ormož in turistični nagelj, ki sta ga podelili Turistična zveza Slovenije in RTV Slovenije.

Svojim članom je upravni odbor Turističnega društva Podgorci ob okroglih obletnicah za večletno delo v društvu podelil posebna priznanja, prav tako so organizacije in društva prejeli priznanja za sodelovanje z društvom.

Načini in viri financiranja TD

Pri delovanju vseh društev in organizacij so viri financiranja tisti omejevalni dejavnik, ki posega v še tako dobre strukture vodenja in ustavi načrtovano izvedbo. Vodstvo društva si je kot neprofitna organizacija zagotavljala finančna sredstva z zbiranjem iz različnih virov, najpogosteje so se poslužili osebnih stikov za pridobivanje sredstev. Finance so v blagajno društva pritekale iz občinskega proračuna, iz javnih razpisov ter iz zasebnih virov: sponzorstva, donacije, članarine, volila, darila, prostovoljni prispevki ter sredstva iz dejavnosti društva in druga lastna sredstva. V letih med 2014 in 2017 so se tudi v društvu občutile posledice krčenja javnih sredstev in zahtev po racionalizaciji, zato je vodstvo društva iskalo več sredstev iz zasebnih virov, manj zanimanja pa je bilo za dodatne možnosti financiranja skozi mednarodne javne razpise. Te možnosti niso izkoristili tudi zaradi pomanjkanja strokovne usposobljenosti vodstva za pripravo ustrezne razpisne vloge ali nezmožnosti najetja in financiranja zunanjega strokovnega kadra. Že bežen pogled na možnosti pridobivanja finančnih sredstev pokaže, da je bilo tudi za neprofitne organizacije zahtevano izkazovanje odgovornosti pri uporabi zbranih in porabljenih finančnih sredstev in ažurnost pri povratnih informacijah.

Vodstvo je kljub temu da ni bilo splošnih navodil za zbiranje sredstev, pristopilo z navdušenjem in pozitivno naravnostjo, ne glede na takratno stanje v gospodarstvu, saj je veljalo prepričanje, da so donatorji in sponzorji

povsod, le potrkati na njihova vrata je bilo treba. Na drugi strani se je v lokalni skupnosti, občinah in v stanovski organizaciji začel vzpostavljati profesionalen pristop, ki je društvom pomagal odpirati nove možnosti delovanja in vzpodbujal nove programe. Prostovoljnemu vodstvu društva kljub izjemni strokovni zahtevnosti na področju zagotavljanja finančnih sredstev ni zmanjkalo usposobljenih sodelavcev in zavzetosti za delo.

Za največjo prireditev »Praznik vina in domačih jedi« je bil v društvu pripravljen finančni načrt, ki je opredelil prihodke: prispevek vinogradnikov za ocenjevanje vzorcev cca 40 %, sofinanciranje prireditve po pogodbi cca 35 %, donacije cca 24 %, prispevek obiskovalcev za degustacijo in prihodek od »šanka« cca 1 % sredstev v finančni konstrukciji. Pri pregledu odhodkov se izkaže, da je društvo iz zbranih sredstev »pokrivalo« stroške ocenjevalcev cca 13%, strošek laboratorijskih analiz vzorcev cca 10%, nabava pokalov, diplom in medalj cca 30%, stroški reklame prireditve cca 5%, tisk publikacije »Praznik vina in domačih jedi« cca 25%, stroški prireditve z glasbo cca 17% vseh zbranih sredstev za pripravo in izvedbo prireditve.⁵

Po pregledu donatorskih pogodb je razvidno, da so omenjeno prireditev podprli donatorji, ki so tudi s svojo dejavnostjo povezani z vinogradništvom – 34 %, donatorji iz območja KS Podgorci, ki so se odzvali na prošnjo za donatorstvo in niso povezani z vinogradništvom – 25 % in donatorji iz drugih krajev Slovenije, ki niso z dejavnostjo povezani z vinogradništvom – 41 %. Pregled pokaže, da je TD dosegla izjemno prepoznavnost tudi zunaj domačega kraja in da »Praznik vina in domačih jedi« ne mine brez podpore domačih podjetnikov, ne glede na to, ali so s svojo dejavnostjo povezani z vinogradništvom ali ne.

Delo TD Podgorci z mladimi

Turistično društvo Podgorci je bilo edino turistično društvo, ki je delovanje podmladka društva organiziralo v svojih vrstah, v drugih okoljih je bilo običajno, da so za delo podmladka skrbeli na osnovnih šolah.⁶ Podgorski turistični podmladek se je vključeval v večino aktivnosti dela društva in se tudi odzival na povabila na aktivnosti, ki jih je vodstvo društva organiziralo za mlade. Tako so pripravljali različne taborne v počitniških mesecih, ki so mladim nudili sprostitev pa tudi veliko izobraževalnih vsebin. Miha Sok je vodil mlade na taboru v Moravskih toplicah, izvedli so ga v sodelovanju s Krajevno skupnostjo Podgorci, TVD Partizanom in Rdečim križem ob prijazni podpori Turističnega društva Mala Nedelja in Občinskega štaba Teritorialne obrambe Ormož.⁷ Za podkrepitev zavesti o vlogi in pomenu kraja Podgorci skozi čas so julija 2003 v sodelovanju s Pokrajinskim muzejem Ptuj, enote Ormož pripravili Zgodovinski raziskovalni tabor z naslovom »Spomeniki v KS Podgorci«. Izdelali so program zgodovinskega tabora, zbranim nadobudnežem so predstavili načrt dela, metode, ki jih bodo uporabili na taboru, in vizijo končnega rezultata mladinskega tabora. Tri dni so delali v raziskovalnih skupinah na terenu, peti dan pa so predstavili rezultate in pripravili bilten raziskovalnega tabora. V Zgodovinskem raziskovalnem taboru so sodelovali Tadej Roškar, Sebastijan Bratuša, Anja Lah, Marina Prejac, Ines Kolarič, Mirka Kosi, Katja Kosi iz Podgorcev ter Andreja Slavinec iz Sodincev in Jožica Cajnko iz Rittmerka, njihovi mentorici sta bili Zdenka Plejnsšek⁸ in Mateja Majcen. (Marija Lah). Za mlade turistične delavce so organizirali različne poletne delavnice in jih vključevali v proslavo ob materinskem dnevu.⁹

6 Jože Rakuša, Večer, 6. 4. 1988.

7 Tednik, Tabor v Moravskih toplicah, 1989.

8 Poročena Kresnik.

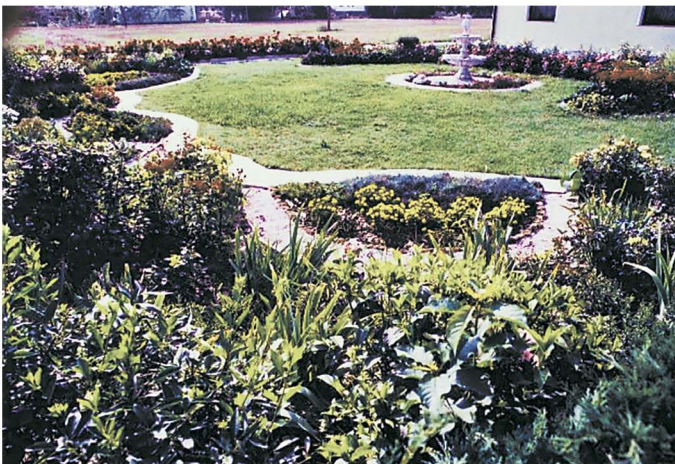
9 Alenka Gašparič, Štajerski tednik, Ob 30-letnici turističnega društva načrtujejo veselo praznovanje.

Izzivi pri delovanju TD Podgorci v prihodnosti

Nenehen razvoj in povezovanje turizma in okolja vedno bolj brišeta meje med turizmom, poslom, zabavo in spektaklom. Ob dejstvu, da je turizem postal resno poslovno področje, je bilo že pred leti pomembno spoznanje, da so lahko tudi uspehi društva ob vključevanju elementov podjetniške miselnosti. Ne glede na mikavnost finančnih uspehov in navideznega olajšanja dela z vključevanjem »profesionalcev«, so znali najti primeren način upravljanja v neprofitni organizaciji in izbrati poslovni model, ki omogoča ustvarjanje novih virov financiranja delovanja in razvoj dejavnosti. Če bi se podjetniška miselnost pri delovanju društva usmerila v dobičkonosnost pri uveljavljanju cen ponujenih storitev dela društva, lahko trdimo, da bi bil takšen model v nasprotju s cilji društva in pričakovanji članov. V Turističnem društvu Podgorci so ponosni, da jih je prireditve »Praznik vina in domačih jedi« povzdignila iz anonimnosti in so se tudi drugi zgledovali po njih, vendar je to sprožilo »krajso idejo«, kar se je poznalo na zmanjšanju vzorcev vina, ki so bili poslani v ocenjevanje. V vodstvu društva se že več kot 10 let zavedajo, da se ni dobro preveč zanašati na ustvarjene rezultate, doseženo privlačnost prireditve in kakovost dobre kapljice in na teh lovorikah spat. Jasno je bilo, da gostje k nam ne bodo prihajali kar sami od sebe. Zato je vodstvo društva poskrbelo za privlačnost prireditve, da pokušina in ocenjevanje vin postane in tudi ostane prvovrstna reklama za pravo vinsko kulturo in možnost za neposredno predstavitev vina, hrane in kulturnega izročila gostom.

Najodmevnejše naloge TD Podgorci

Društvo je usmerilo svoja prizadevanja v temeljne naloge s področja urejanja kraja in krepitev ugleda svojega kraja, ob tem pa je se še posebej posvetilo delu z vinogradniki, ocenjevanju vin, ohranjanju kulturne dediščine s področja kulinarike, folklornim običajem in kulturno zabavnim prireditvam. Zelo uspešno so zastavili aktivnosti za ohranjanje dediščine na področju kulinarike, pri košnji na star način, postavljanju jaslic, pohodniško rekreativnih akcij z »Vincekovim pohodom« in velikonočnim pohodom ter zabavne prireditve »Noč čarovnic«. V prispevku smo se osredotočili samo na najodmevnejše aktivnosti s področja urejanja okolja, prireditve »Praznik vina in domačih jedi, ocenjevanja vin in kulinarike, saj nam je že hiter pogled v arhiv društva in zbrane časopisne članke pokazal, da obseg vsebin v veliki meri presega dovoljen prostor za objavo članka.

|Urejen cvetlični vrt, ki ga je med ocenjevanjem obiskal odbor društva, arhiv društva.

|Urejen cvetlični vrt, ki ga je med ocenjevanjem obiskal odbor društva, arhiv društva.

Skrb za lepo in urejeno okolje

Društvo že od ustanovitve živi s krajem in skrbi za uresničevanje potreb krajanov v širšem okolju. Delovanje društva se potrjuje z družbenokoristnim delom in občutno prispeva k urejenosti KS Podgorci. Poleg tega je društvo pri mladih in starih vztrajno gradilo vrednote prostovoljstva in dobrotelčnosti v skupno korist. Pri uresničevanju svojih ciljev so člani društva postali močan povezovalac interesov krajanov, vodstva KS in sorodnih

organizacij pri urejanju okolja in uresničevanju skupnih interesov. Delovanje društva pri urejanju okolja je šlo po poti ustvarjanja zgleda in vzgoje mladih za čisto okolje in tudi pri odraslih krepilo odnos do okolja in jih motiviralo za urejanje svojega življenjskega in delovnega okolja. Tako je društvo pri uresničevanju svojega poslanstva v območju svojega delovanja promoviralo neprofitno in prostovoljno angažiranje tako članov Turističnega društva Podgorci kot tudi krajanov KS Podgorci.

V vodstvu društva so se zavedali, da je treba za doseganje visokih ciljev na področju uresničevanja poslanstva delati tudi s turističnim podmladkom. Mlade so enakopravno vključevali v vse aktivnosti društva.

Sestavni del skrbi za lepo in urejeno okolje so v društvu uveljavili z ocenjevanjem dosežkov pri urejanju kmečkega okolja, urejenosti hiš, vinotočev in gostiln. Za okrepitev zaupanja v podeljene ocene so oblikovali strokovno komisijo, ki so jo sestavljali predstavniki Turistične zveze Maribor, predstavniki odbora za okolje Turističnega društva Podgorci in predsednik društva. Ocenjevalna komisija je bila pri delu stroga, a pravična, podeljevala je pomembna priznanja za lepo urejena dvorišča, hiše in gostinske lokale. Pri tem pa so opozorili tudi na pomanjkljivosti ali neurejena dvorišča in jim »zažugali z bodečo nežo«.

Napori, ki so jih člani društva več let vlagali v urejanje okolja svojega kraja, so opazili na Turistični zvezi Slovenije in marljivim Podgorčanom podelili turistični nagelj za lepo urejeno in čisto okolje.

Članek o podelitvi plakete Občine Ormož Turističnemu društvu Podgorci, arhiv društva.

Turistični nagelj, ki ga je Turističnemu društvu podelila Turistična zveza Slovenije, arhiv društva.

Članek o podelitvi priznanja turistični nagelj, Tednik, 1989.

Praznik vina

Društvo je skozi uresničevanje načrtovanih nalog, tudi tako velikega projekta, kot je »Praznik vina in domačih jedi«, moralo najti ravnovesje med poslanstvom društva in ekonomskimi cilji delovanja v realnem okolju.

Mag. Vinko Štefančič pri svečanem odprtju prireditve »Praznik vina in domačih jedi«, arhiv društva.

Dvorana Prosvetnega društva Podgorci je bila pretesna za vse obiskovalce prireditve »Praznik vina in domačih jedi«, arhiv društva.

Od leta 1994 je Turistično društvo Podgorci skupaj z Društvom vinogradnikov Jeruzalem pripravljalo prireditev »Turistični dnevi – Praznik vina in domačih jedi«. Turistično društvo Podgorci je še naprej organiziralo vse potrebno za pokušino vina, ocenjevanje in druge spremljevalne prireditve, Društvo vinogradnikov Jeruzalem pa se je angažiralo pri zbiranju vzorcev vina. Zadnjih nekaj let pa so k sodelovanju povabili tudi Društvo vinogradnikov »Šparonija«. Za pripravo aktivnosti, ki so tvorile »Praznik vina«, so imenovali odbor, iz vsakega društva po tri člane, in jim dali vsa pooblastila za organizacijo in izvedbo prireditve. Odbor je vodil predsednik TD Podgorci, ki je bil glavni koordinator aktivnosti, od priprav do izvedbe prireditve. Ostali člani odbora so skrbeli za korespondenco, vodenje zapisnika ocenjevanja vin, za stike z javnostjo, izbor likovnih rešitev diplom in drugih nagrad najuspešnejšim vinogradnikom. Odbor je izmed uveljavljenih enologov in poznavalcev štajerskih vin izbral in imenoval 5- do 10-člansko ocenjevalno komisijo. Komisija je ocenjevala vzorce glede na bistrost, barvo, vonj in okus vina. Ocenjevalci so presojali o vzorcih samostojno

brez posveta z ostalimi člani ocenjevalne komisije. Med ocenjevanjem je bila zagotovljena anonimnost vinogradnikov, komisiji pa so bili posredovani le najnujnejši podatki o vzorcu.

Komisiji za ocenjevanje je bila na voljo tudi ekipa za računalniško obdelavo podatkov. V okviru prireditev »Praznik vina in domačih jedi« so organizatorji podelili vinogradnikom pisna priznanja, pokale in tudi praktične nagrade. Za vzorce, ki so bili vključeni v ocenjevanje, so lahko podelili priznanje za sodelovanje, priznanje za kakovost vina, priznanje za kakovost vina s srebrnim znakom, diplomu za kakovost z zlatim znakom in diplomu za kakovost z velikim zlatim znakom. Pokal so prejeli vzorci vin posamezne sorte ali predikatne skupine, najvišje ocenjeni vzorec normalne trgatve pa je prejel malo kristalno amforo, imenovano »prvak letnika«. Veliko amforo »šampion Praznika vina Podgorci« pa je prejel nasploh najvišje ocenjeni vzorec vina.¹⁰

»Praznik vina in domačih jedi« v Podgorcih je bil celovita prireditev, ki je vključevala strokovna predavanja, razstavo vinogradniških zaščitnih sredstev, gnojil, kletarske opreme, ocenjevanje vin, pokušino vin, svečano podelitev priznanj, diplom in pokalov ter veliko družabno prireditev z izbranimi glasbeniki in pevci. V prireditve so se vključevali tudi podgorski plesalci s prikazom folklorne in kmečke ženske z bogato kulinariko. Ob tem je bil »Praznik vina« priložnost za krepitev prepoznavnosti kraja in Občine Ormož, saj ni bilo prireditve, ki bi imela tako odmevnost v tiskanih medijih javnega obveščanja (Ormoške novice, Ptujski tednik, kasneje Štajerski tednik,

¹⁰ Pravilnik o ocenjevanju vin, Podgorci 1994.

Večer, Kmečki glas in celo Delo). Prav tako je bila podgorska prireditev deležna pozornosti Radia in TV na lokalni in regionalni ravni, v zadnjih letih pa so organizatorji poskrbeli za vidnost in slišnost na svetovnem spletu.

Člani Turističnega društva Podgorci so skozi organizacijo prireditve, kot je »Praznik vina in domačih jedi«, pokazali izjemno gostoljubnost, odprtost v občinskem prostoru, prav tako pa so tudi skozi druge aktivnosti in oblike prikazovanja svoje dejavnosti v Turističnem društvu Podgorci oblikovali spretnost povezovanja s sorodnimi organizacijami tudi preko občinskih meja s tkanjem velike mreže prijateljstva. S spremljanjem vsebin delovanja društva lahko hitro ugotovimo, da so svojemu članstvu in ljudem svojega kraja pokazali, kako občudovati urejenost svojega kraja, kako ljubiti naravo in svojo domovino.

Ocenjevanje vin

Marljivi člani društva so vse od 1976. leta sledili notranjemu klicu izvedeti vse o vinogradništvu, vinarstvu in kletarjenju. Odločili so se za praznik vina z izjemno pestro in strokovno utemeljeno vsebino. Tako so sčasoma, na poseben način, zgradili mogočen pomnik vsem, ki se v skrbi za kakovost vina razdajajo v vinogradih in v kletah čuvajo letni pridelek in ljudem dobre volje pripravijo pomemben vir za zdravo prehranjevanje. Pred več kot 43 leti so Podgorčani med prvimi v Sloveniji pripravili ocenjevanje vina in zasebnim vinogradnikom ponudili priložnost, da jih javnost spozna in da preverijo kakovost svojih vin, ki so jih pozorno spremljali na poti od trte do kozarca. Skozi ocenjevanje vina, ki so ga vsako leto pripravili v Podgorcih, so vinogradniki dobili veliko odgovorov o tem, kako dosledni so bili v spoštovanju strokovnih zapovedi, kako uspešni so bili pri upoštevanju strokovnih nasvetov in kako učinkoviti in pravočasni so bili v ukrepanju za ohranjanje ali dvig kakovosti vina. Priložnost, ki so jo zasebni vinogradniki izkoristili v Podgorcih s prostovoljno oddajo vzorcev vin v ocenjevanje, je omogočila tudi primerjavo z vini, ki jih v lokalnem prostoru ponujajo tudi drugi pridelovalci. S tem so zagotovo sledili zvestobi do svojih kupcev in si odpirali vrata do novih odjemalcev, ki so iskali zanesljivega in strokovnega vinogradnika.

Komisija pri ocenjevanju vina, arhiv društva.

Predsednica društva in »kletar« pri delu z vzorci ocenjevanja, arhiv društva.

Prireditev, ki je v Podgorcih rasla skozi desetletja, se je enako uspešno uveljavila med vinogradniki kot tudi med obiskovalci od blizu in daleč in zrasla v pravi praznik vina, ki so mu čez leta dodali še kulinariko. Tako so uresničevali cilje, ki so si jih zastavili, in spreminjali svet na način, ki ga narekuje ljudska modrost, da se tudi najdaljše poti začnejo s korakom čez domači prag.

Vinski praznik v Podgorcih

Deseto ocenjevanje in pokušnja domačega vina bo letos med 1. in 4. majem – Ob vinskih turističnih dnevih tudi vzorna skrb za okolje

PODGORCI, 7. aprila – Turistično društvo iz Podgorcev, vasi na robu Slovenskih goric v ormoški občini, se je pred desetletjem spomnilo izvirne prireditve – ocenjevanja in pokušnje domačega vina. Med letošnjim 1. in 4. majem bodo že deseti pripravili in vinski praznik, ki je poleg veselja prinesel še kup koristnih stvari.

Enolog s Ptuja Anton Skaza poudarja, da je ocenjevanje vina v Podgorcih strokovno zelo pomembno. Vinogradniki tu dobijo nepristransko oceno svojega vina, lahko svoj pridelek primerjajo z drugimi, izmenjajo izkušnje in pri strokovnjakih dobijo nasvete za pridelovanje in kletarjenje. V desetletju se je prireditev tudi zelo razširila. Prvo leto so začeli s 15 vzorci vina, potem pa so ga v ocenjevanje začeli prinašati tudi vinogradniki od drugod, tako da so lani ocenjevali že vino iz skoraj celotne severovzhodne Slovenije. Lani so štirje enologi ocenili 70 vzorcev. Turistično društvo iz Podgorcev pa se je za letošnji jubilej povežalo še z društvom vinogradnikov ljutomersko-ormoških goric, tako da letos pričakujejo še več vzorcev vina. Podgorska prireditve je doslej odina pri nas, ki ocenjuje tudi mešana domača vina.

Podatki kažejo, da je z leti narasla tudi kvaliteta in ocenjeva-

nje prineslo zlahke kapljice. Lahko pa Podgorčani rečejo, da so že začeli dvigovati kulturo pitja pri ljudeh. Njihovi domači griči – Prerad, Kumovščak, Brečava – so res bili zasajeni s trto že sredi 15. stoletja, a so po

Podgorci so majhna krajevna skupnost v ormoški občini. Njenih 1600 prebivalcev živi v osmih vaseh, več kot polovica jih še kmetuje. Turistično društvo je nekakšno srce, ki daje življenjski ritem. Zdej iščejo izvirni spominek, ki bi ga začeli izdelovali, aktiv žena vsako leto pripravi kulinarično razstavo in razstavo doma vzgojenega cvetja. Prav zdaj se zenske dogovarjajo, da bi ustanovile gospodinjstki klub.

trtni uši v našem stoletju na njih pogosto sadili samorodno šmarnico. Obnove vinogradov pa zadnja leta na te griče ponovno prinašajo najbolj zlahke vinske sorte. Ta poučna in vzgojna

stran podgorskega praznika vina je bila vedno pomembna. Letos bodo 4. maja pripravili tudi predavanje o zaščiti vinske trte.

»V društvu se mora stalno nekaj dogajati, da je zanimivo in da lahko živi,« pravi predsednik Franje Sladnjak. Zato poleg vinskih turističnih dnevov v Podgorcih vzorno skrbijo za okolje. Svoj kraj so že tako uredili, da je bil lani drugi najlepši v Sloveniji. Skupaj s turističnim društvom s Polensaka pa so se predstavili na sejmu Alpe Adria. Zdej razmišljajo, kako bi najustrezneje speljali po svojih goricah slovenskogoriško vpiško cesto, v dveh hišah pa se že pripravljajo, da bodo odprli vinotoka.

Med člani turističnega društva je tudi nekaj osnovnošolcev, ki so z urejanjem okolja že dokazali, da so pravi turistični podmladek. In v turističnem društvu prirejajo tečaje za tiste, ki na turističnih dnevih in podobnih prireditvah kuhajo in strežejo gostom. Skratka, spomnili so se maršičesa, da bi dvignili kakovost vsepovod.

FRANC MILOŠIČ

Marta Bombek, Martin Kukovec in Frančišek Lab med podelitvijo medalj in diplom po ocenjevanju vina, arhiv društva.

Prispevek o »Vinskem prazniku«, Delo, april 1986.

V pregledu razvoja prireditve »Praznik vina« je mogoče ugotoviti, kako je prireditev ugodno vplivala na vinogradništvo. Iz ocenjevanja v ocenjevanje so se odpirali horizonti in je dozorevalo spoznanje, da je še veliko prostora in možnosti za napredek, oplemenitenje naravnih danosti in umno uporabo tehnoloških novosti, ki bodo omogočile optimalen razvoj vinogradništva in vinarstva. Z ocenjevanjem vin so zagotovo veliko prispevali k dvigu kakovosti vina predvsem v lokalnem okolju, v vinorodnem območju Podravja in širše po Sloveniji. Vse to je krepilo ponos pridelovalcev vina, na drugi strani pa je izboljševalo ekonomske učinke domačega vinogradništva.

Cilji ocenjevanja

Lokalno okolje je pojem, ki ga v Sloveniji dojemamo drugače kot v prostranstvih bogatih držav. Vsaj za vinogradništvo to zagotovo velja zaradi izjemne pedološke in ekološke pestrosti, ki utegnejo vplivati na kakovost pridelanega vina. Poleg tega imajo vinogradniki v okolju za doseg kvalitete v proizvodnji vina na voljo izjemno široko paleto delovanja. Ob tem morajo slediti optimalnemu izkoristku naravnih danosti in ponujenim tehnološkim rešitvam, katerih izbira mora biti v skladu z ekološkimi standardi okolja na eni strani in s težnjo po ekonomskih ciljih ter potrebo ali željo po visoki kakovosti vina.

Prireditve z ocenjevanjem vin so v Podgorcih začeli skromno, s 15 vzorci vina, in sledili ideji, da k ocenjevanju privabijo čim več zasebnih vinogradnikov. Že na začetku so vedeli, da bodo prireditve z ocenjevanjem vin uspele, če bodo zagotovili možnosti za krepitev zaupanja na strokovnem področju. Zato so privabili odlične slovenske enologe, ki so svojo strokovno avtoriteto okrepili zaupanje v ocenjevalno komisijo. Z oblikovanjem strokovne komisije so okrepili zaupanje in sprejemljivost podeljenih priznanj.

Ker je bilo ocenjevanje javno, so lahko vinogradniki in obiskovalci ocenjevanja vin svojo oceno primerjali s strokovno oceno in se tako izobraževali in utrjevali svoja videnja o okusih in vplivih na kakovost vina.

Tudi zaključek ocenjevanja in razglasitev ocen sta potekala javno, še več – na imenitnih prireditvah, ki so jih oplemenitili z družabnim srečanjem, glasbo, folkloro in s podelitvijo lično oblikovanih priznanj.

Prireditve ocenjevanja vin so imele bogat spremljevalni program s področja vinogradništva, vinarstva, kulinarike in etnografskih posebnosti lokalnega okolja. Ker je ocenjevanje vina, še posebej takrat, ko je bil prijavljenih veliko vzorcev, povezano z velikim številom podatkov, ki jih je treba hitro obdelati in verodostojno prenesti

vinogradnikom in tudi obiskovalcem, so organizatorji ocenjevanja vin v Podgorcih prvi uvedli računalniško obdelavo podatkov.

V društvu so z organizacijo prireditve, posvečene ocenjevanju vin, poudarili bistvo ocenjevanja in poskrbeli, da se po svoji namembnosti pridruži vsem prizadevanjem, ki so jih vinogradniki izvajali za dvig kakovosti vina. Ocenjevanje, ki je na koncu koncev zrcalo, v katerem se vidijo posledice vseh izvedenih ukrepov vinogradnika. Ocenjevanje, ki so ga zastavili v Podgorcih pred nekaj več kot triinštiridesetimi leti, je pokazalo izjemno lepo podobo vzhodnoštajerskega vinogradništva, vsaj tistega, ki se je odločil za ocenjevanje v Podgorcih. Že bežen pogled v statistiko ocenjevanja nam pokaže, da so povprečne ocene vzorcev rasle iz leta v leto, kar pomeni, da stoji za ocenami tudi višja kakovost vin. Za Turistično društvo Podgorci je to potrditev, da so svoja prizadevanja obrnili v pravo smer in dosegli, da se je ocenjevanje uveljavilo kot element dviga kakovosti vina.¹¹

Podgorske amfore za vinske zmagovalce, arhiv društva.

Skrbna priprava vzorcev za ocenjena vina zahteva skrbno »kletarsko« delo, arhiv društva.

Strokovna komisija

Za vzpostavitev zaupanja v ocenjevanje vin so organizatorji, kot rečeno, privabili priznane slovenske enologe. Tako je v 43 letih v ocenjevalnih komisijah delovalo preko 30 odličnih slovenskih enologov, ki so ocenili dobrih 5.000 vzorcev vin iz štajerskih vinorodnih okolišev pa tudi vzorce iz Varaždinskih goric in Medžimurskega vinogorja. Med najzvestejše sopotnike ocenjevanja vin v Podgorcih sodijo: univ. dipl. ing. živilske tehnologije Lidija Ruška iz Ormoža, univ. dipl. ing. agronomije Matija Kociper iz Ormoža, mag. Anton Vodovnik iz Maribora, univ. dipl. ing. živilske tehnologije Cvetka Sakelšek iz Ljutomera, univ. dipl. ing. agronomije Franc Bezjak iz Brežic, dr. Miran Vodopivec iz Nove Gorice in univ. dipl. ing. agronomije Rastko Tement iz Maribora. V ocenjevalni komisiji so delali tudi dr. Jože Colnarič, dr. Lojze Hrček, dr. Jurij Nemanič, dr. Slavica Šikovec, mag. Boris Beloglavec, mag. Avgust Janežič, mag. Jože Protner, mag. Anton Skaza, mag. Slavko Žalar, univ. dipl. ing. živ. teh. Andreja Brglez, univ. dipl. ing. agr. Alojz Filipič, univ. dipl. ing. agr. Dušanka

Kozar, univ. dipl. ing. agr. Katja Pevec Stajnko, univ. dipl. ing. agr. Danilo Šnajder, univ. dipl. ing. agr. Lidija Veber, univ. dipl. ing. agr. Tadeja Vodovnik, inž. agr. Marjan Ivančič, inž. agr. Milivoj Trstenjak, inž. agr. Barbika Žunič, Jurij Hlupič, Francišek Lah, Milan Hlebec, Janko Magdič, Ivo Majošek, Miro Munda, Franc Puklavec, Andrej Rebrninšek in Aleksander Štampar.

¹¹ A. Vodovnik, Ocenjevanje vin v Podgorcih, publikacija, Podgorci 2001.

Ker je število sprejetih vzorcev vin izjemno naraščalo, so v Turističnem društvu Podgorci začutili potrebo po pomoči pri obdelavi množice podatkov, ki jih je pri delu potrebovala strokovna komisija. Tako so v podporo delovanju komisije za ocenjevanje že leta 1987, kot prvi v Sloveniji, uvedli računalniško obdelavo podatkov, ki so jo najprej opravljali strokovnjaki iz Tovarne sladkorja Ormož, nato pa je delo prevzel domačin dipl. ing. računalništva Boštjan Kukovec, ki ga to delo še posebej povezuje z domačim krajem.

Ocenjevanje vin, kot ga želimo predstaviti v prispevku, je samo ena od oblik preverjanja kakovosti vinogradnikovega pridelka. S pokušino kletar nenehno preverja vino med negovanjem, vzorci so zajeti tudi v preverjanje, ker je tako predpisano z zakonom, ali pa vinogradnik prostovoljno posreduje svoje vino v ocenjevanje. Preverjanja med spremljanjem razvoja vina omogočajo vinogradniku pravočasno in stroki ustrezno ukrepanje za odpravo ugotovljenih napak in izboljšanje kakovosti. Ocenjevanje vin, ki se ga vinogradniki udeležijo prostovoljno, pa ima lastnosti oblikovanja pregleda letnika in predstavitve vinogradnikovih dosežkov uporabnikom. S takšnim namenom je tudi Turistično društvo Podgorci več desetletij vlagalo napore v prireditve za ocenjevanje vin in pripeljalo svojo dejavnost do točke, ki so jo vsi skupaj dojemali kot »Praznik vina« zaradi dobro pripravljenih dogodkov, kakovosti ocenjenih vin in širjenja vplivnega območja podgorskega ocenjevanja. Saj veste: »Dober glas seže v deveto vas«. Ob pregledu statističnih podatkov ocenjevanja vin v letih od 1986 do 1991 je zabeležena rast števila oddanih vzorcev vin od 120 do 327, nato se je za naslednjih 5 let število oddanih vzorcev ohranilo pri obsegu 250, po letu 1996 pa se je z manjšimi nihanjem približalo številki 200 vzorcev, v letih po 2008 pa se je številom prejetih vzorcev v ocenjevanje gibalo med 50 in 100.¹² Ob pogledu na statistiko, ki nam govori o širjenju vpliva podgorskega ocenjevanja, ugotovimo, da je bilo v letih od 1986 do 1990 zajeto v ocenjevanje izrazito lokalno okolje, vendar je bilo jasno, da hitro raste iz treh na deset krajevnih centrov. V letih 1990 do 1995 se je območje pošiljanja vzorcev razširilo na 40 in takšno ostalo vse do leta 2000, nato se kaže rahlo upadanje.

Vzorci po vinskem okolišu

Vzorci vin, ki so jih sprejemali v ocenjevanje ob »Prazniku vina in domačih jedi«, so prihajali iz vinorodnih okolišev, ki gravitirajo h geografskemu prostoru Slovenskih goric, te so Osrednje Slovenske gorice, Radgonsko-Kapelske gorice, Prekmurske gorice, Ljutomersko-Ormoške gorice, Haloze z obrobim pogorjem, Mariborski vinorodni okoliš, občasno pa so prejeli vzorce tudi s Krasa, Medžimurskega vinogorja ter Varaždinskih goric. Med oddanimi vzorci so vsa leta prevladovali vzorci iz Ljutomersko-Ormoških goric, Osrednjih Slovenskih goric in Haloz z obrobim pogorjem, ostali vinorodni okoliši so bili zastopani v manjšem številu, vendar so ostajali v strukturi oddanih vzorcev, ne glede na nihanja, ki so se pojavljala skozi leta zaradi različnih vzrokov.¹³ Pri pregledu oddanih vzorcev glede na krajevni vinorodni izvor nismo imeli ambicije slediti vinskim sortam ali vrsti trgatve, iz katere je dozorela plemenita kapljica, želeli smo le predstaviti, do kod je segel dober glas prirediteljev ob »Prazniku vina in domačih jedi« v Podgorcih in s tem veljava ocen in priznanj, ki so jih vinogradniki prejeli na ocenjevanju vin. Glede na odlične ocene pa je možno poudariti sorte, ki so bile vinogradnikom najbolj v ponos, to so laški rizling, chardonnay, ranina, renski rizling, šipon, rumeni muškati in sivi pinot. Med posebnimi trgatvami pa so bili najboljši rezultati doseženi s šiponom (suhi jagodni izbor), renskim rizlingom (jagodni izbor), laškim rizlingom (izbor) in tramincem (pozna trgatva).

¹² Arhiv Turističnega društva Podgorci.

¹³ Preglednica vinorodnih okolišev, publikacija Praznik vina, Podgorci, 1999.

Slavnostna saditev brajde špona ob 40-letnici društva, arhiv društva.

Občina Ormož je bila vsa leta med pokrovitelji prireditve »Praznik vina in domačih jedi«, arhiv društva.

Zastopanost posameznih sort med prvaki in prejemniki najvišjih nagrad se je ob delovanju različnih naravnih dejavnikov na trto v času vegetacije sicer spreminjala, vendar je šlo za malenkostne razlike v razporeditvi vzorcev posameznih sort, glede na posamezno leto. Tisto, kar je pomembno, so vsa leta poudarjale ocenjevalne komisije, je, da so vinogradniki s strokovnim in z zavzetim delom dosegli zgledne rezultate, nekateri med njimi pa so pokazali največ, kar se doseči da.¹⁴

Kulinarika

V Turističnem društvu Podgorci so se zavedali, da vino ni namenjeno samo sebi, da gre skupaj s pravimi jedmi. Od leta 1994 so še posebej sledili ljudski modrosti, ki pravi: »Vino in hrana gresta skupaj«, zato so združili »Praznik vina« s kulinariko in predstavili domače jedi. Z razstavo so želeli prikazati in s tem ohraniti stare prleške kulinarčne posebnosti in jedi, ki so se uživale ob različnih kmečkih delih in praznikih.¹⁵ Aktiv kmečkih žena Podgorci je skrbel, da so obiskovalci prireditve »Praznik vina« spoznali jedi, ki so jih gospodinje pripravljale ob različnih vinogradniških delih, kot so »rez, kop, škropleje, brajek«, kot so narečno imenovali ta opravila. Gospodinje so na ogled postavile tudi sodobno kulinariko in s tem prispevale h krepitvi kulture pitja in k vzgoji potrošnikov, ob dejstvu, da je vino hrana. Ob pokušini vin so obiskovalcem prireditve ponudili kruh in sir, kakor velevajo pravila degustacije.

Med kulinaričnimi posebnostmi so predstavili jedi, ki so nekoč morale biti na mizi ob opravljanju kmečkih del, arhiv društva.

Slovenski vinski kozarec

Bralci, katerih spomin seže daleč v preteklost, se bodo spomnili, da so ob naključnem obisku pri vinogradniku v »pivnici« vselej dobili ponujeno vino iz srca, vendar je bila posoda, iz katere so pili vino, vse prej kot sprejemljiva. Počasi se je stanje na tem področju izboljševalo, a še vedno smo lahko našli gospodarja, ki je ponudil svoje vino v različnih kozarcih, pomembno je bilo, da so bili čisti. S krepitvijo vinske kulture so tudi vinogradniki začeli posegati po kakovostnih

¹⁴ Matija Kociper, Praznik vina, Podgorci, 2003.

¹⁵ Marija Lah, Kmečki glas 9. 5. 2001.

kozarcih. Na začetku osemdesetih let prejšnjega stoletja se je porodila ideja Frančišku Lahu iz Turističnega društva Podgorci, da je treba oblikovati in izdelati tipičen kozarec, ki bi pivcu zagotovil celovito doživljanje kakovosti slovenskih vin in krepi kulturo pitja v gostinskih lokalih, v vinotočih, vinskih kletah in doma. Bistvo predloga je bilo, da bi v Sloveniji dobili avtohton tipični kozarec, da bo dobro vino postreženo v pravem kozarcu. S pobudo za slovenski vinski kozarec je želel storiti vse, kar je bilo v njegovi moči, da bi geslo »kultura pitja vina prerasla v dejstvo«. Frančišek Lah je pojasnil: »Pri organizaciji ocenjevanja vin in poznejših pokušnjah vin smo naleteli na stalen problem pri iskanju primernih kozarcev. Stikali smo po trgovinah, navezali stike s steklarnami in ugotovili, da avtohtonega slovenskega kozarca za vino v Sloveniji nimamo«.

Pot od zamisli do uresničitve je bila dolga, zato so se v Turističnem društvu Podgorci odločili za javni razpis, vendar so morali najprej zapisati, kaj želijo, in oblikovati razpisne pogoje. S podporo Turistične zveze Slovenije, Gospodarske zbornice Slovenije in njenih združenj, Poslovne skupnosti za vinogradništvo in vinarstvo Slovenije, Občine Ormož, Tovarne sladkorja Ormož, domačih vinarjev, predvsem gospoda Stanka Čurina, sta stekla ustvarjanje in končni izbor slovenskega vinskega kozarca. Po dogovoru s Steklarsko šolo v Rogaški Slatini in Steklarno Hrastnik so objavili javni razpis za slovenski vinski kozarec. Pri pripravi razpisa so pobudnikom pomagali ormoški pravni in ekonomski strokovnjaki: Majda Lukner, Tone Luskovič in Franc Polič. Razpis je bil objavljen v januarju 1991.

Na razpis za slovenski vinski kozarec se je prijavilo 28 avtorjev s 76 predlogi. Po razpisnih pogojih in rokih je bil razpis zaključen 28. 2. 1991. Po predocenjevalnem postopku, 9. 3. 1991 v Ormožu, ki so ga izvedli strokovnjaki za steklarstvo, gostinski delavci ter člani odbora Turističnega društva Podgorci, se je v ožji izbor uvrstilo 12 predlogov, ki so najbolj ustrezali merilom, glede na ceno, tehnologijo izdelave in praktičnost. Po teh predlogih so v Steklarski šoli v Rogaški Slatini izdelali vzorce v dveh variantah, v gladki in brušeni z okraskom.¹⁶

Marca 1991 so oblikovali tri komisije, ki so ocenile izdelane vzorce. Komisijo trgovcev je imenovalo Republiško združenje za trgovino pri GZ Slovenije, komisijo gostinskih delavcev je imenovalo Republiško združenje gostinskih delavcev R Slovenije in komisijo enologov in vinarjev, ki so jo imenovali v Poslovni skupnosti za vinogradništvo Slovenije. Komisije so vzorce ocenjevale na različnih lokacijah in v istem dnevu, neodvisno ena od druge. Izbran je bil predlog oblikovalke Marjane Bastašič Merela iz Rogaške Slatine, ki je pri svojem osnutku za slovenski vinski kozarec zadela obliko, mere in težo, ob tem pa je bil kozarec opremljen z nevsiljivo oblikovanim lipovim listom in napisom Slovenija.

Izbrani predlog za slovenski vinski kozarec, kot ga je podala Marjana Bastašič Merela, je v serijsko izdelavo prevzela Steklarska šola iz Rogaške Slatine. Po predstavitvi v Podgorcih na »Prazniku vina in domačih jedi«, 21. 4. 1991, in na sejmu Vino 91 v Ljubljani so bili kozarci že na tržišču.¹⁷

Strokovna komisija je oblikovalki Marjani Bastašič Merela zaupala tudi oblikovanje keliha za bela, rdeča, rose in peneča vina, kar je skupaj s slovenskim vinskim kozarcem tvorilo serijo »vinskih kozarcev Slovenija«.

Slovenski vinski kozarec je v celoti izpolnil svoj namen, kultura pitja se je dvignila in nič več ni bilo nepomembno, iz kakšnega kozarca pijemo dobra vina. Potrditev, da je Turistično društvo Podgorci s predlogom Frančiška Laha na pravi poti, je prišla zelo kmalu, saj so idejo o tipičnem vinskem kozarcu prevzeli tudi drugod z oblikovanjem »svojega« kozarca.¹⁸

16 Frančišek Lah.

17 Frančišek Lah.

18 B. Pucelj, univ. dipl. inž., publikacija, Podgorci 2001.

Povzetek

Namen in glavni cilj prispevka sta bila predstaviti strategijo delovanja Turističnega društva Podgorci, ki že več kot 43 let uspešno uresničuje poslanstvo na področju krepitve urejenosti in prepoznavnosti svojega kraja, v širšem slovenskem prostoru pa krepi ugled Občine Ormož. Uspehe so dosegli tako, da so preudarno odmerili korake v pripravo večjih in odmevnejših prireditev, kar je prineslo dolgoročno stabilnost, rast in uspešnost društva. V prispevku lahko spoznamo široko paleto aktivnosti Turističnega društva Podgorci, ki jih je vodstvo društva uspešno izvajalo in znalo najti tudi zunanje sodelavce za obvladovanje zahtevnejših projektov. Poleg tradicionalnih oblik in funkcij delovanja društva je vodstvo uspešno obvladovalo področje motiviranja članstva s tem, ko je ponudilo široko področje delovanja v katerem se je lahko našel vsak posameznik. Za svoje delo so poiskali vire in prilagodili nova znanja, ki so jih uspešno wajali v tekoče delo društva. Skozi pregled delovanja Turističnega društva Podgorci spoznamo, da so se uspešno kosali z novostmi in ovirami pri pridobivanju finančnih sredstev, da so lahko izpeljali tudi projekte, ki so po svoji zahtevnosti in obsegu presegali društvene in krajevne okvire, včasih celo občinske.

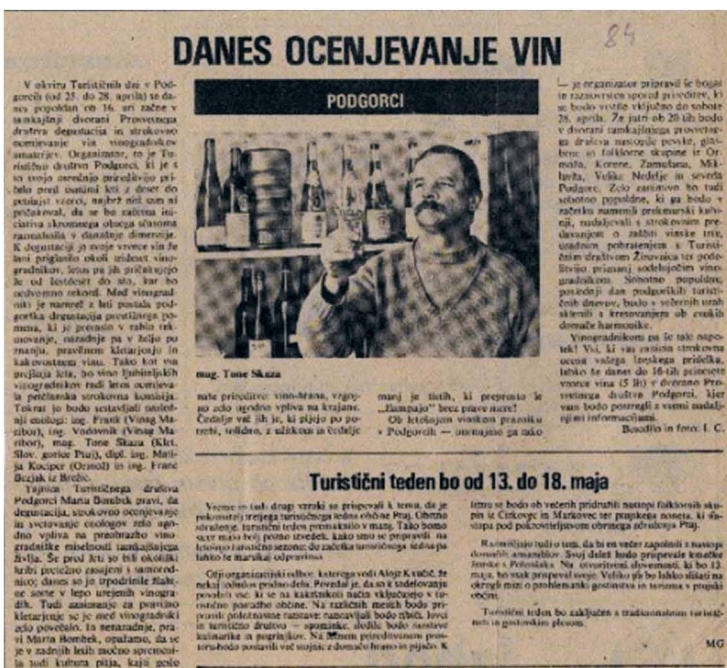
Ob iskanju odgovorov na mnoga vprašanja smo spoznali, da društvo, kot je Turistično društvo Podgorci, uspeva pri svojem delu, če vloga v povezovanje, združevanje in iskanje takih članov, ki so sposobni in voljni prevzeti tudi najtežje naloge s tradicionalno-turističnega vidika pa tudi mnogih novih področij. Ker je upravni odbor društva kot učinkovit delovni tim poznal poslanstvo, imel jasno

vizijo, izdeloval ambiciozne in članom zanimive programe dela, so se uspešno vključili v KS kot tudi v skupne krajevne in tudi občinske projekte. Iz posameznih prispevkov, ki so bili objavljeni v publikaciji »Praznik vina Podgorci«, lahko razberemo, kako so tudi priznani udeleženci prireditev s posebno pozornostjo opisali svoj pogled na pozitivno organizacijsko klimo v Turističnem društvu Podgorci. Lahko rečemo, da so tako imenovani notranji dejavniki društva omogočili razvoj in krepitev pripravljenosti spopadanja s priložnostmi in izzivi, ki jih v vseh desetletjih ni manjkalo, saj je društvo delovalo v realnem okolju, kjer so bili prisotni vsi ekonomski, družbeni, politični in okoljski dejavniki.

Prižadevanja vodstva Turističnega društva Podgorci na motivacijskem področju so bila pomembna za doseganje uspehov društva in posameznikov, saj je bila prisotna izjemna želja po delu za skupno dobro, sprejemanje različnosti znanj in veščin ter interesa za vključevanje in odločanje v svojem okolju. Izkazalo se je, da so se člani društva vključevali v delo tudi zaradi zanimivih vsebin, kar je pomagalo možnost samopotrjevanja, širitev znanj in izboljševanje veščin na različnih področjih, predvsem pa zaradi uspehov, ki jih je dosegalo Turistično društvo Podgorci. Zelo jasno se je potrdilo, da v društvu zgradijo uspehe člani ekipe, ki »dihajo« z društvom. Turistično društvo

Dejavnost Turističnega društva Podgorci so z zanimanjem spremljali časopisi iz vse Slovenije. Kmečki glas, Odlična vina in stare jedi, 9. 4. 2001.

Časopis Tednik je vsa leta pozorno spremljal delo društva. Članek Danes ocenjevanje vin, 1984.

Podgorci je zgradilo čvrsto motivacijsko in organizacijsko strukturo, s pestrim naborom dejavnosti, ki se je v celoti identificiral s potrebami kraja, osrednja prireditelja »Praznik vina in domačih jedi« pa se je uveljavil kot projekt občinskih, celo regionalnih razsežnosti.

Ob takšni motivacijski trdnosti društva nas je zanimalo, kako se je vodstvo Turističnega društva Podgorci kot neprofitne organizacije kosalo s pojavom podjetniške miselnosti v društvu. Izkazalo se je, da je podjetnost pri delovanju društva dobrodošla, če pa bi se usmerila v dobičkonosnost pri uveljavljanju cen ponujenih storitev, bi se delovanje vodstva društva hitro znašlo v nasprotju s cilji društva in pričakovanji članov.

Turistično društvo Podgorci je pri svojem delovanju dosegalo rezultate, ki so kmalu postali zgled drugim društvom v širšem območju delovanja in izjemno prispevalo k prepoznavnosti Krajevne skupnosti in Občine Ormož. Med proučevanjem delovanja in dosežkov Turističnega društva Podgorci smo spoznali, da je še vedno veliko neodkritih dejstev in rezultatov, ki zaslužijo nadaljnje brskanje po arhivih, predvsem pa razgovorov z dolgoletnimi člani društva, da bi v celoti osvetlili kotičke bogate zakladnice uspehov, inovativnosti in tudi »trnja«, s katerim so bile posute poti delovanja društva v minulih desetletjih.

Ključne besede

Društvo, urejanje okolja, vinogradništvo, prireditve, praznik vina, domače jedi, ocenjevanje vina, delo z mladimi, Vinčekov pohod, kultura pitja, vinski kozarec

Viri in literatura

Publikacija »Praznik vina Podgorci«, letniki od 1988 do 2018.

Pravilnik o ocenjevanju vin, akt Turističnega društva Podgorci 1994.

Program dela zgodovinskega raziskovalnega tabora v KS Podgorci, akt Turističnega društva Podgorci, 2003.

Frančišek Lah, 20. obletnica slovenskega vinskega kozarca, publikacija »Praznik vina«, Podgorci, 2001.

Krajevni leksikon Slovenije, IV. knjiga, Pomurje in Podravje, Državna založba Slovenije, Ljubljana 1980.

Časopisni članki

Ormoške novice

21. praznik vina v Podgorcih, 10. 5. 1997.

Tednik

V vinarstvo se vrača optimizem, 2007.

Pohod po vinski cesti. Po številu kabernikov bo videti, kakšna bo letina, 26. 1. 2007.

30 let Turističnega društva. Načrtujejo veselo praznovanje, 2006.

Dobro vino, jedi in tudi voda, 10. 5. 2005.

Zelo kvalitetna vina, 25. 4. 1996.

Praznik vina v Podgorcih, 13. 4. 1989.

In vite vita ... V tri je življenje, 11. 5. 1989.

Turistično društvo Podgorci dobitnik turističnega nageljna, 5. 5. 1989.

Tabor v Moravskih toplicah, 3. 8. 1989.

Osemdeset let kulturno-prosvetnega društva Alojza Žurana iz Podgorcev, 24. 8. 1989.

Za kakovost vina in kulturo pitja, 1987.

Deseto strokovno ocenjevanje vin, april 1986.

Z ocenjevanja vin v Podgorcih, 8. 5. 1986.
Prispevek k ugledu vinogradniškega območja, 1985.
Danes ocenjevanje vin, 1984.

Večer

Dobrega vina dovolj – kakšno pa točijo gostilničarji, 11. 5. 2005.
Praznik vina, 30. 4. 1992.
Krst prleškega vina v Ljubljani, 27. 11. 1989.
Odlika je kakovost, vino naj bo hrana, 25. 4. 1988.
Kakšno je lansko vino, 29. 4. 1988.
V Podgorcih se pripravljajo, 9. 4. 1988.
Kakovost vina in trsničarstvo, 6. 4. 1988.
Nekaterim narava ne daje dovolj, 9. 5. 1987.
Odprte domače kleti, 11. 11. 1986.
Domače vino v Podgorcih, 30. 4. 1986.
Turistični dnevi v Podgorcih, 2. 4. 1986.
Dobro domače vino, 30. 4. 1985.
Gostje iz mest, 25. 4. 1985.
Turistični dnevi v Podgorcih, 9. 4. 1985.

Kmečki glas

Odlična vina in stare jedi, 9. 4. 2001.
Ocenjevanje ob vinskem prazniku, 15. 4. 1987.
Podgorska vinska pokušina Praznik vina in turizma, 9. 4. 1986.
Vino dozori aprila, 1985.

Delo

Vincekovanje za dober začetek novega vinogradniškega leta, 17. 1. 2007.
Vinski praznik bo nepozaben za vid, vonj in okus, 5. 4. 2002.
Vinski praznik v Podgorcih, april 1986.
Med slovenskimi kraji so letos najbolj urejeni, 14. 11. 1985.

Međimurje

Praznik vina u Podgorcima, 19. 4. 1991.

Ustna vira

Marija Lah, Francišek Lah.